

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ.

Crăciunul.

Isus e sufletul în care s'a înfăptuit principiul desăvârșirii. Creiat din raze și iubire, viața lui este o pildă străbucitoare de ideal. S'a născut într'un staul. Tatăl său crescător eră biet meșteșugar. Ca'n vestitul tablou alui Rembrandt, ciopleă bârne pentru construcții. Isus a lucrat cu el.

Rânduit este nouă creștinilor, ca nașterea lui D-zeu-Omul, care cu puterea cuvântului, cu pilda vieții sale, a sguduit o lume întreagă din temelie, întemeind alta, fondată pe iubire, s'o incheiem din an în an, cu creștinească serbare de Crăciun. Sărbătorile mari oamenii le serbează în două forme: în formă *internă* sufletească și în formă externă. De bună seamă, că forma potrivită de a serba acest mare praznic al iubirei creștinești, este serbarea sufletului, care pe un moment se desleagă de cătușele lumii materiale și se transpune în lumea idealurilor, propoveduite de El, într'o lume de adevăruri, impuse nouă în mod firesc prin noua lege a creștinismului. Și numai contemplând acest minunat lanț de adevăruri veșnice, de care nu se poate atinge nici o speculațiune filosofică, cu scopul de a provoca nici cea mai mică perturbațiune, ci numai de-a-l întări, numai atunci ne simțim într'adevăr oameni în înțelesul strict al cuvântului. Ceva măjestos, ceva superb, ceva superior și totuși de tot simplu, a pus pe gânduri și pe marii genii ai lumii atât din trecut cât și din prezent și i-a făcut să-și plece capul în fața Invățătorului, a cărui serbare a nașterii ne bate la ușe.

Massa mare a oamenilor cât de creștină să fie, totuși nu se poate ridica la acel pedestal, ca numai pentru suflet și prin suflet să privească totul. Rațiunea de-a

fi a sufletului masselor se oglindește minunat în strigătul mulțimei din Roma de pe vremea Imperiului, ce purtă în sine germeii decadenței și descompunerii: „*panem et circenses*“, pâine și jocuri, cu ocazia ori cărei serbări. Și Biserica creștină a ținut cont de acest desiderat al psihologiei masselor, când a fixat ziua acestei serbări pe 15 Decembrie, — zi mare de serbări păgâne și în întreg cuprinsul împărăției romane, — ale cărei fapte și alte exteriorități n'au putut fi șterse din memoria masselor încreștinate, încă veacuri de-a rândul.

Este firesc deci, ca și noi, părțile din marea masă ce va serba și în acest an Crăciunul, să ne gândim pe lângă cele sufletești și la cele ce leagă ființa noastră de cele lumești. Pentru că, precum în toate lucrurile, așa și în serbări numai armonizarea trebuințelor trupesti cu cele sufletești pot să producă îndestulirea, condiție care predispune a serba.

*

Și acum după aceste, să facem o mică constatare. De când există revista noastră ne străduim din răputeri, ne sbatem, ca să putem fi puși la adăpostul grijei zilelor de mâine, convinși fiind, că numai așa putem îndeplini marea misiune, ce ne este încredințată. A fost vre-o îmbunătățire în decursul anului ce expiră? Durere — nu!!! Cum să sărbătorim dar noi pe Moș Crăciun? Și de astă dată ne mulțumim să avem mângăerea sufletească, că știm să ne resemnăm și să sperăm.

Ne vom ridică sufletul la micuțul Isus, născut în sărăcia unui grajd cu rugăciunea, să ne ajute, astfel să putem modela sufletele micuțelor odrasle încredințate povățuirii noastre, — celui căruia atât i-au fost de dragi, — ca devenind cu timpul generația conducătoare a Statului nostru, să-l ferească de mocirla atâtor fărădelegi pașaportate la noi de vijelia războiului trecut, să întroneze munca și dreapta răsplată, cinstea și omenia, să creieze un alt suflet înviorător.

Atunci vino Moș Crăciun, să vezi cu ce suflet deschis și mulțumit te vom aștepta! Atunci îți vom aduce imnuri de mărire și mulțumită. Atunci te vor lăuda în

urale satele și orașele văilor și câmpiilor Țării noastre, asemenea goarnelor îngerești de odinioară. Până atunci în mersul și sositul tău din an în an treci pe lângă noi ca un oaspe foarte drag, dar pe care sărăcia nu ne lasă să te găzduim, decât cu frânturile amintirilor de oarecând.

Cluj.

Em. Eremie

Confesii de anul nou.

Am încheiat încă un an de muncă. Muncă grea și istovitoare, dar rodnică pentru binele neamului. Căci mulțumită străduințelor ce le depunem noi dascălinea de toate gradele, poporul românesc urcă tot mai sus pe scara progresului. Grație activității noastre se observă tot mai bine cum poporul apucă pe calea cea dreaptă, care duce la unitatea sufletească, singura temelie solidă pe care poate fi așezată trăinicia României mari.

Dar dacă sub latimea aceasta putem fi satisfăcuți, — fiindcă neamul și țara profită de munca noastră, — nu putem fi mulțumiți de felul cum *această muncă e retribuită*. Nu, mai ales dacă ne gândim la nenorocita curbă Lalescu, care a provocat atâta nedreptate în rândurile noastre. Și cum nu, când cea mai mare parte din învățătorime n'a beneficiat de nici un ajutor, alții de tot puțin, și de tot neînsemnat e numărul celor ce au luat sume de 300—350 Lei.

Și cei ce s'au bucurat de aceste sume nu-și pot ajuta nimic de scumpetea în care se zbate societatea românească. Dar după ultimele comunicate și știri s'ar părea, că factorii cu răspundere au convenit, ca să îndrepte această curbă nedreaptă. Și chiar presupunând îndreptarea ei, totuși rămâne ca problemă nedeslegată: *salarizarea*. — Această chestiune va fi mereu actuală, până nu-și va primi și ea o soluție după realitatea traiului de azi. Învățătorimea română cu leafa ce ridică nu-și poate asigura hrana și înbrăcămintea, ne cum să-și mai poată crește familia și să satisfacă celealte necesități de ordin social și cultural.

De ani de zile învățătorimea se agită pe chestia salarizării. De ani de zile se aud murmure de nemulțumire. Și aceste vor continua până atunci, până când noi modeștii lucrători din ogorul culturii nu vom fi satisfăcuți. Și am convingerea, că *trebuie să fim*, fiindcă nime nu dorește, ca opera constructivă de cultură și consolidare națională să fie oprită. Aceasta încercare ar descalifica pe diriguitorii țării, ar slăbi temeliele statului și ne-ar descuraja și pe noi apostolii nerăsplătiți ai neamului românesc. Având niște pretenții de tot minime, în hotăriri vom fi categorici, fiindcă suferim din greu în urma tristei realități și din motive neatârnoate de noi.

Prin urmare ne mișcăm, fiindcă suntem siliți și nu cuprinși de frigurile ambițiilor deșarte de a trăi mai ușor și comod.

Nu! Noi suferim și în condițiile de azi nu mai putem munci liniștiți. Gândurile și aptitudinile noastre nu le putem rezervă numai școlii, fără trebuie să ne gândim la ziua de mâine pentru noi și familiile noastre. Admitem că țara are lipsă de o regulegere și întărire financiară. Dar tot așa de adevărat e, că *fără unitate sufletească, cultura nu se poate susține*. Prin urmare din două necesități trebuie sanată cea mai gravă. Și aceasta e cea din urmă, despre a cărei ponderozitate nu se poate nimeni îndoi. Lecu rea ei rămâne o enigmă a anului cel nou, pe poarta căruia intrăm. Rezolvirea salarizării depinde însă și de noi.

Numai putând convinge pe cei dela cârma țării vom putea triumfa. *Deci argumente, și multă demnitate în dovedirea justelor noastre pretenziuni.*

*

Cea din urmă problemă grea, care rămâne spre d-slegare anulul viitor este *organizația învățătorilor din întreaga țară într'o Asociație puternică*. Aceasta trebuie să o facem și să o facem bine. Până învățătorimea nu va fi un trup și un suflet, nu va putea lucra cu succes, pentru că vorba rostită să aibă efect. Nu vom putea avea greutatea cuvântului spus, fiindcă lucrându-se parțial vederile diferesc, principiile se ciocnesc, iar puterea se sfărâmițează. În vederea unei consolidări puternice trebuie să pregătim terenul. Inceputul îl vom face tot noi ardelenii, fiindcă deși organizațiile surori sunt convinse și simțesc necesitatea unei apropieri; fie federație, sau fuzionare, totuși nici una nu intră mai adânc în meritul lucrului. Si când zicem aceasta înțelegem pregătirea unui proiect de statut, care să servească de peatră triunghiulară, pe care să se razime incheierea noii organizații regnicolare.

Marea organizație învățătorescă viitoare va trebui însă să rămâie *pur profesională*. Interesele partidelor politice nu au ce căută în cadrele ei. Și dacă totuși unii membri ai ei — învățători — vor nutri anumite convingeri politice, aceste le vor face ca simpli cetățeni. În Asociație fiecare depărtează dela sine coloritul politic și rămâne numai învățător. Iar ce privește conducerea, aici trebuie să fie indivizi pur profesioniști, cari să nu fie incurcați în vâltoarele patimilor politice. Corpul didactic față de toate regimurile va avea drepturi de revindecat și probleme de rezolvit și astfel conducătorii săi trebuie să poată sta cu fruntea senină față de orice stăpânire. Iar întru cât unul sau altul cu rol conducător e angajatul vreunui partid politic, atunci de voe bună va cedă conducerea altuia cu mâinile curate.

Neamul nostru trăește azi zile de refacere. Partidele politice își dispută întâietatea și vrednicia în a ști cârmul țara. Fiecare se luptă să-și asigure o popularitate cât mai mare în păturile largi ale poporului. Puntea de apropiere între ele și masa mare dela sate sune în noi. Prin urmare după învățători se pescuiește, știind că prin ei se pot apropia de popor. Fagăduesc

Onoruri, beneficii slujbe grase celor ce se angajază spre a le servi interesele. Și sunt și între noi oameni slabi de înger, cari se lasă seduși și astfel ușor alunecă pe povârnișul luptelor politice.

Nu susțin, ca noi toți învățătorii să ne abținem departe de orice mișcare politică. Nu! Să facem politică cuminte. *Să facem însă o singură politică, politica culturii, — politica școlii, — care să fie de folos neamului.* Spre acest scop trebuie să avem accesibilă apropierea de orice guvern. Aceasta o putem face prin anumiți oameni ai noștri pe cari noi *li destinăm pentru această slujbă*. Ei ne reprezintă și sunt expresiunea dorinței noastre, care trebuie să stea îndeplin acord cu interesele generale ale școlii și învățământului. Atunci, după părerea mea, vom merge pe calea cea bună.

*

Făcând cunoscute aceste confesii de credință, oricine ne va pricepe drumul pe care noi am mers, și pentruce pe un moment a trebuit să respingem mâinile cari într'o vreme ni se întindeau, îndemnându-ne spre fuziune. Le-am respins cu oarecare durere în suflet, fiindcă nu vedeam sinceritate și inima curată. În dosul gândurilor de înfrățire, erau ascunse intențiunile de a țări rândurile noastre în mâna partidelor politice, ceiace eră contrar intențiunilor noastre *de a ne vedea strânși în o organizație tare, puternică, care să rămâie înainte de toate și pentru toate vremurile profesională*

Așadar să fim înțeleși. Noi darim și luptăm pentru strănger a rândurilor într'o Asociație a învățătorilor, iar nu a cluburilor politice. Spre acest scop în mai mulți articoli vom lămuri felul cum credem noi, că va trebui alcătuită, Vom încerca și alcătuirea unor ștate tip, pe cari le vom supune desbaterii unor cercuri cât mai largi.

Iată de ce frământări e stăpânit gândul nostru și cu ce probleme sunt încărcăți umerii Asociației noastre acum, când intrăm pe poarta triumfală a anului cel nou. Nădăjduesc, că cugetele senine și intențiile noastre curate vor fi secundate de pașii tuturor colegilor, pentruca în înțelegere totul să scoatem bine la liman.

Oamenilor cinstiți și Dzeu le stă de ajutor.

Traian Șuteu,
președ. Asoc. Înv.

Anunț. Titlul provizor No. 1220 eliberat de Banca Învățătorilor S. A. Cluj asupra Adrian Puticiu învățător de stat Chirbiș despre 2 (două) acții în valoare de 500 Lei adevă (cincisute) Lei s'a perdat și se declară nul și nevalabil în mâna ori cui s'ar afla! *Adrian Puticiu* Înv. de stat.

O chestiune de demnitate învățătorescă

Omul, ca să ajungă la ceva, mai trebuie să se și *impună*. În vremurile primitive, oamenii se impuneau prin puterea lor fizică. Tot cam așa e și astăzi în păturile cele mai de jos ale societății. În pătura socială, căreia îi aparținem noi, nu ne putem impune cu forța fizică, mai ales că nu prea avem din ce să ni-o câștigăm. Am ajuns însă, de munca noastră, făcută cu atâta jertfă, însă *răzleți*, nu impune celorce conduc destinele țării. Nu impunem, pentru că nu ne impunem. Și aceasta din cauza, că numai noi învățătorii nu am înțeles ceea ce a înțeles și ultimul muncitor de fabrică: *puterea asocierii*.

După multă muncă, avem și noi înjghebată *Asociațiunea învățătorilor din Ardeal, Fondul Gheorghe Lazăr cu Casa învățătorilor, Banca învățătorilor, Librăria învățătorilor* și ca expresiune în public organul Asociațiunii, revista *Învățătorul*.

Să vedem, cum le prețuim Fondul Gheorghe Lazăr cu Casa învățătorilor e pentru copiii noștri, ca să ni-i creștem *independenți*, să nu poată zice nimeni: eu și-am crescut băiatul! Dar de unde luăm mijloacele? Mai mult din cerșit, dela Stat. Și să nu uităm un lucru: orice subvenție dată nu în baza unei legi speciale, care o hotărăște pentru totdeauna, e o *miluire* câștigată cu renunțarea la demnitatea de breaslă. Cum vrem noi dascălii să ne *impunem*, când ne apropiem umiliți și cu mâna întinsă pentru a ne putea susține Fondul? Și dacă ni-l întreține *Statul*, nu are el drept să ceară *administrarea* Fondului în felul care îi convine?

Cu mult năcaz, colegii din învățământul primar, mai ales din Cluj, muncesc ca dascălimea din Ardeal să-și aibă un organ tipărit. Dămu-ne noi seamă, ce însemnează aceasta? Înainte de toate are să fie un organ de luminare *reciprocă* de îmbărbătare, de indemn spre ce e bun, dar și un organ, în care să ne putem vesti năcazurile, un organ care să cuprindă revendicările noastre rostite cu energie. Ceice muncesc la el, se silesc să lumineze, să îmbărbăteze, cum îi iartă pe fiecare puterile. Am arătat programul nostru de muncă. Nu s'a ivit nici un semn, că nu, ar fi bun, — înțeleg nici un semn arătat bărbătește, pe față și documentat prin colaborare, care să urmărească îndreptarea celor rele. Dar cum își susțin membri Asociației acest organ de luptă? Nici jumătate nu-l sprijinesc cu abonarea lui, așa că și la susținerea acestuia trebuie să întindem mâna, să ne înjosim, să ne lăsăm legați tocmai de aceia, cărora vrem să ne impunem. De colaborare la el aproape nici vorbă.

Așa nu mai merge! Corpul învățătoresc din Ardeal, lipsit de demnitatea mândră a celuice nu-i pasă de nimeni, demnitate dată de conștiința datoriei implinite și de jertfa materială pe care o aduce pentru afirmarea acestei demnități, va rămâne încă multă vreme un conglomerat de ființe amărite, cari se gudură când li se aruncă ceva și primesc cu resemnare orice lovitură de picior. — Nu credeți, că trebuie să ieșim din această toropeală? v.

Insemnătatea școalelor de ucenici.

II.

În Ardeal, actualele școale de ucenici industriali funcționează în baza regulamentului Nr. 33564—1893 edat de Ministerul instrucțiunii de pe vremuri, regulament tradus și complectat prin Directoratul general al instrucțiunii, Cluj sub Nr. 20830—1921. Privitor la deschiderea, organizarea și funcționarea acestor școale nu s'a făcut absolut nici o schimbare a regulamentului vechiu, mărgininău-se simplaminte la introducerea la l. română, istoria, constituția și geografia României. Să presupunem că regulamentul din 1893 ar fi fost într-o măsură perfectă, vom admite totuși că azi, — după toate schimbările săvârșite, — nu mai poate fi corespunzător. Nu mai poate fi admis acest regulament și pentru motivul că însăși baza întru alcătuirea lui, — pe vremuri, — a fost șubredă și lipsită de realitate. Temeinic în principiu, idealist pe hârtie, la nici un caz însă aplicabil în realitate. Potrivit poate pentru o parte favorizată a locuitorilor țării, deadreptul dezastruoasă pentru masele clasei mijlocii, iar rezultatele în definitiv; o mulțime de meseriași aproape analfabeți, și între aceștia mai ales meseriași români, grație felului de organizare a școalelor de ucenici. Mai știi, poate la mijloc va fi fost chiar intențiunea legiuitorului, pentruca astfel elementele sănătoase delate, — în majoritate români, — să nu poată fi împărțite de adevăratele daruri a meseriei bune, care lipsită de carte și cultură e mai mult o plagă periculoasă.

* * *

Principiul călăuzitor la întocmirea regulamentului citat este : în școalele de ucenici intră elevi absolvenți de 4 clase secundare, ori cel puțin cursul primar complect. Numai așa se vor putea predă cu succes știi ca fizica, chimia și tehnologia, economia, igiena, apoi compuneri comerciale, contabilitatea industrială, desemnul geometric, artistic, etc. Ca să nu mai amintim de istoria, geografia și drepturile cetățesti, cari încă reclamă o pregătire anterioară serioasă și cari nu pot fi predate în sensul de a reproduce ani și evenimente istorice numai, fără a desvolda și educă sentimentul patriotic în înțeles larg.

Elevii absolvenți de cursul secundar inferior, ori chiar cursul primar complect își vor putea însuși pe deplin acest material. Nu va putea să o facă această populația de azi și de mâine — și din un viitor încă îndepărtat, — cum nu au putut-o pricpe generațiile din trecut, care absolvind aceste școale, — respective primind certificatul, — au rămas tot numai lângă scris cetit și puțină socoată. Ori azi nu numai meseriașul și comerciantul, dar cel din urmă muncitor de fabrică este îndreptățit a pretinde dela societate o organizare a școalei în așa fel, ca el

să-și poată însuși cunoștințele necesare în așa măsură, încât să fie în situația de-a și pricepe rostul lui de-a fi în lume.

Cine formează în realitate populația școalelor de ucenici de azi?

Un procent neînsemnat de absolvenți de școale secundare I—IV clase, alt procent mai considerabil din școala primară din I—IV clase, și un considerabil procent de analfabeți, între 12—18 ani, veniți dela sate, în majoritate români. Aceasta este situația reală, — cu deosebire din centrele industriale și orașele mai mari. — Principiul călăuzitor al legiuitorului a fost aplicat dar în atelierele mari ale statului, unde primirea ucenicilor se făcea și se face, observând cu strictețe condițiile prevăzute. Nu așa este cazul la meseriași și comercianții particulari. Aceștia — în mare parte — sunt conduși de simțul de-a exploata puterea fizică a ucenicilor, deci partea intelectuală și educativă e privită ca lucru secundar atât la angajare, cât și în decursul învățării meseriei. Școalele de ucenici în actuala lor organizare de asemenea nu pot da rezultatele dorite, — în cât privește instrucția și educația, — în cele 4, zi patru ore la săptămână pentru cunoștințele generale și 3 ore de desen.

Orele pentru cunoștințele generale sunt absolut insuficiente, luând în considerare frecvența de multe ori neregulată, cum și timpul, — cursurile de seara, — când se țin prelegerile. Pentru l. română de ex. se fixează 1 una oră la săptămână. În cadrul acesteia trebuie să se propună: cetitul, istoria, geografia, constituția, fizica, chimia, tehnologia, igiena, economia și partea aleasă din literatură.

Cu toate că aceste obiecte de învățământ se propun pe bază de lecturi, fiecare însă trebuie să formeze o unitate completă, iar studiile practice nu pot fi lipsite de experimente, căci altfel tot învățământul devine ridicol și lipsit de seriozitate pedagogică.

Cu una oră la săptămână nici nu se poate închipui rezultat real, dacă luăm în considerare că elevii trecuți prin clasa pregătitoare abia silabizează în partea a doua a abecedarului și dacă mai adăogăm, că — cel puțin la noi în Ardeal — ne lipsesc cu desăvârșire manualele didactice potrivite pentru aceste școale. Literatura noastră didactică e destul de bogată pentru toate felurile de școale, singur școlilor de ucenici industriali-comerciali nu li s'a dat până în prezent aproape nici o atențiune. Se spune cu atâta dreptate că „sufletul școlii este dascălul“. Aceste școale, sunt lipsite și de personalul didactic direct pentru ele pregătit. Propunătorii în aceste școale sunt învățătorii dela școalele primare și în unele locuri și profesori dela școalele secundare. Toți sunt angajați cu ore suplimentare. În trecut eră bunul obicei de a se ține cursuri de vară pentru completarea cunoștințelor, acum și aceste cursuri s'au sistat, poate pentru a se face economii. Dacă eventual cei ce propun cunoștințele generale se pot lipsi de aceste cursuri, ce vom zice referitor la propunerea desenului, cu deosebire desenul de specialitate — pe branșe — și

care cere o pregătire și îndemănare deosebită din partea propunătorului.

Sunt multe — ce e drept — și anevoe se vor putea îndelătura toate greutățile și inconveniențele ce stau în calea unui progres real, ce ar trebui și e necesar să se facă în școlile de ucenici industriali-comerciali. Multe din ele numai treptat vor dispărea și pe măsura în care factorii multilaterali, ce contribuiesc la ridicarea industriei și comerțului unei țări vor fi în situație să se impună. Dar și până atunci, — fără a aștepta totul de pe urmă unei evoluții lente, — ar trebui să se facă un început de îndreptare. Ne trebuie o lege și un regulament nou de funcționarea și organizarea școlilor de ucenici. La alcătuirea lor se va ține seamă de starea reală a lucrurilor. Noua programă analitică va trebui să aibă în vedere cadrul acelor cunoștințe generale și acele materii de studii care în prezent și încă multă vreme și în viitor singurele numai vor putea fi percepute și rumegate de majoritatea elementelor, care înpopulează astăzi școlile noastre de ucenici.

Orice întârziere, întru introducerea reformelor atât de mult așteptate, pentru punerea pe noi baze a instrucției din școlile de ucenici industriali și comerciali, e o pagubă, care se va resimți multă vreme în viața noastră comercială și industrială națională.

Gavril Bochiș
director.

Școala ardeleană în Muntenia și în Moldova.

(Urmare.)

Inceputurile școlii românești, ca și ale literaturii, sunt legate de biserică. Cu veacul XIX, al II, și al III. deceniu, școala începe să se desvolte și'nafară de biserică, având o viață proprie. Cărturarii noștri puteau să aleagă între două câmpuri de activitate: bisericesc și școlar. Păstrând tradiția, mulți au căutat însă să lucreze totodată și pentru biserică și pentru școală. În acest timp, în avântul pe care-l luaseră școlile, crește și importanța tiparului. Publicații de toate naturile vin să lărgească cerul de activitate al iubitorilor de cărți, sporind astfel cunoștințele mulțimii prin științele, care rând pe rând se impuneau, înseninând orizonturile și întărind sufletele cititorilor prin conținutul lor, adese ori de o foarte mare valoare educativă.

Intellectualii ardeleni, cari se strămutau acum în Principate, căutau să fie nu numai simpli dascăli bisericești, ci profesori publici, așa cum fusese în urmă Lazăr, organizatori ai școlilor pe care le cerea timpul, îndrumători ai învățământului, ... bisericesc în special, — autori de cărți, întemeietori de ziare, reviste, societăți culturale, etc. Activitatea lor se poate urmări în toate

directiile, iar rodul muncii lor se poate aprecia și azi pentru că, de pildă, există școli pe care ei ni le-au creat; sunt în programa noastră de învățământ materii introduse de Ardeleni: pedagogia ca știință și înaintea pedagogiei metodele de predare ale timpului, ei le-au adus; există în sfârșit, pe unde au trecut dascăli ardeleni, un spirit de „ordine ardeleană“ de muncă, de idealizare a catedrei și de cald patriotism, care a format caracteristica cărturarului de aici în veacul trecut, iar în literatură avem anumite genuri pe care Ardelenii le-au cultivat aporându-le de desăvârșire.

Deși recunoștința noastră se îndreaptă către toți Ardelenii veniți în Principate, în lucrarea de față m'am oprit mai mult asupra acelor cari au contribuit într'o măsură mai mare la dezvoltarea culturii din Principate și care, prin ceea ce au adus cu ei și prin ceea ce au creat în Principate, pot fi socotiți ca figuri reprezentative ale școlii ardelenene dincolo de munți.

Amintesc, alături de ceilalți fruntași, pe Dionisie Roman, episcop al Buzăului, fiu de țărani dela Săliște, ... născut la 1806. Mamă-sa, fiind văduvă și-a închinat viața lui Cristos, intrând într'o mănăstire moldovenească. La 1823 își călugări fiul la mănăstirea Neamț. Știm că pe aici trecuse și Veniamin Costache, și erau frumoase tradiții culturale. De dragul unei învățături mai înalte decât a celeia dela Neamț inteligent fiind, Dionisie se duse, ... cu mari greutate, ... la București ... la Sf. Sava ... unde eră director Eufrosin Poteca. După 1828 se retrage la Argeș, unde învață franțuzește și grecește. La 1834 îl aflăm profesor la seminarul din Buzău. Aici se dedică cu totul școlii. Tipărește acum pentru elevi săi: un abecedar, o aritmetică, geografie, catechism. Având de colaborator pe profesorul ardelean Gavril Munteanu scoase în 1838 „Vestitorul bisericesc“, cea dintâi revistă religioasă și morală în românește, pentru luminarea și întărirea sufletelor credincioșilor români.

„Vestitorul bisericesc“ n'a apărut decât doi ani. La 1851 Dionisie Roman scoase o nouă revistă. „Ecolul bisericesc“. Pentru acesta cu drept este socotit părintele ziaristicii noastre bisericesci. Activitatea culturală a lui Dionisie, ... ajuns în 1860 episcop de Buzău, ... se continuă cu numeroase traduceri și articole de morală și înțelepciune, pentru care faște Academia Română i-a conferit titlul de „membru onorar“ în 1867.

Gavril Munteanu ... colaboratorul episcopului Dionisie ... s'a născut la Vingrad. Venind în Muntenia a fost numit profesor la seminarul din Râmnicu-Vâlcea. Mutându-se la Buzău, a condus tot timpul vieții sale tipografia de acolo, desfășurând o intensă activitate culturală.

La seminarul din Vâlcea, pe care-i înființase episcopul Chesarie la 1836, găsim foarte mulți Ardeleni. Astfel: la 1837 director era brașoveanul Tempea (preot); iar ca profesori aflăm pe V. Teodorescu ... Ardeleanu, ... pe I. Procopie și pe Gavril Munteanu, amintit și mai sus.

La seminarul din Jași Asachi aduce în 1830 pe Damaschin Bojâncă, fostul tovarăș al librarului Carcalechi dela Buda. Bojâncă fu numit director al seminarului Veniamin, pe care ar fi trebuit să-l organizeze în felul seminarului ortodox din Arad. Dar pe teren școlar dânsul a desfășurat o activitate modestă.

În genere se poate spune că profesorii din acest timp erau slabi față de nevoile culturale ale Țărilor românești. „Suflet emulație, înțelegere pentru lucruri înalte lipsiau“.

Damaschin Bojâncă a adus din Ardeal ... tot pentru seminarul din Jași ... pe Dumitru Stoica și pe Eftimie Murgu Bănățeanul. Acesta din urmă a trecut dela Jași la București, și aici a intrat în politică, a luat parte la mișcarea lui Câmpineanu dela 1840...1841, după care a fost silit se fugă în Banat. Poate tot Bojâncă a adus și pe Gheorghe Vida Maramureșanul, care ne-a lăsat o gramatică franțuzească. El e cunoscut sub numele de călugărul Gherman, ... fostul învățător a lui V. Alecsandri și purtătorul cronicii lui Șincai în Moldova.

Tot pe la seminarul Veniamin a mai trecut și Moise Nicolară ... bănățean ... adus în timpul Regul. Organic, ca să conducă colegiul din București. Aici s'a certat cu Eforia, a trecut apoi în Moldova, unde de asemenea a stat puțin.

După cum se vede seminariile erau conduse aproape numai de Ardeleni. „Se poate zice că prin Ardeleni au fost întemeiate în Principate toate școalele bisericești din această vreme, că prin aceste școli pătrunse în clerul nostru acea demnitate nouă pe care a dovedit-o în mișcările politice din 1848...1859 ¹⁾“.

În Ardeal, odată cu dispariția întemeietorilor curentului ardelean, setea de cultură se stfinse. La 1880 se închise și tipografia dela Buda, iar Caralechi veni la București. Din pricina liniștei și nepăsării față de școală, care stăpânea Ardealul în al II. și III. deceniu al secolului trecut mulți cărturari căutară să treacă în Principate. Între ei fu și Aron Florian pe care la 1827 D. Goleșcu îl aduce ca învățător la școala din Golești, înființată pentru fiii de boieri și de țărani. În această școală Aron Florian folosi metoda lancasteriană. La 1832 el trecu ca profesor de istorie la St. Sava (la această dată cu șapte sute trezeci și șase elevi). Printre cărțile de școală tipărite de el notăm : un excelent „Manual de istoria principatului României dela cele dintâi vremi istorice până în zilele de acum“, și un alt manual, privind istoria Munteniei, mai pe larg, dar slab.

Nemulțumit de „Curierul“ lui Eliad Rădulescu, Aron Florian scoase gazeta „România“, care după credința lui și a tovarășilor săi singură putea „să mulțumească curiozitatea și nerăbdarea tuturor acelorora, cari doresc a cunoaște în grabă și neprecurmat cursul lumii, duhul vremii și întâmplările dela care atârnă fericirea sau nefericirea omenirii“ ²⁾. România ieșiă zilnic,

¹⁾ N. Iorga I. L. R. Sec. XIX. Vol. I. pag. 288.

²⁾ Ibid pag. 271.

se bucură de colaborarea lui Grigore Alexandrescu, se războiă cu Eliade și caută să aibă legături frățești cu foile de peste munți. În această gazeta s'au publicat foarte multe cronici școlare.

Cel mai de seamă reprezentant cultural al Ardealului în Principate fu în această epocă *Ioan Maiorescu*. El și-a făcut studiile la Pesta și Viena și era destinat preoției. Această carieră însă nu-i plăcu și pentru că viața-i era grea în Ardeal, se hotărî să vină în Muntenia. La 1836 Ioan Trifu, zis apoi Maiorescu, fu numit învățător suplinitor la Cerneți, în Mehedinți, pe baza studiilor sale universitare și a cunoștinței de predarea lecțiilor în metoda „lancasteriană”. Aici el era urmașul vestitului dascăl Gr. Pleșoianu. La început Maiorescu n'a avut în școală de cât 20 elevi, pentru că cei mai mulți urmau la școala grecească. El avea de luptat la Cerneți nu numai cu neștiința pruncilor, dar și cu îndărătnicia părinților, cari nu se împăcau cu felul de a fi în școală al tânărului ardelean. Purtarea părinților îl făcu să strige cu durere: „În zădar îi voi vorbi eu pruncului până la spumă de virtute și omenie, dacă el acasă, în tot unghiulețul dinpotrivă vede¹⁾”. La sfârșitul anului avea 63 elevi. La examene acești copii răspunseră atât de bine încât comisia de examinare laudă destoinicia lui Maiorescu zicând că „se vede a fi născut pentru creștere, tinerimei”, și ceru să fie numit definitiv. Între obiectele de învățământ ale școlii primare din Cerneți, Maiorescu introduse și istoria patriei ca studiu obligator.

La 1837 Maiorescu fu mutat la Craiova, ca profesor la școala centrală și inspector al școlii private. Din acest timp ne-a rămas un raport al său în care ne arată ce slabi erau profesorii particulari din Craiova. Cel mai bun dintre ei, *Dumitru Scriiteșcu* cunoștea adunarea, scăderea și înmulțirea numerilor întregi în practică, — în teorie nimic; alții doi abia cunoșteau adunarea și scăderea, iar un altul numai adunarea și aceasta slab.

Maiorescu se plânge, că profesorii nu vor să citească nimic și nu simt nevoia să se întovărășiască pentru fapte bune. „Stricăciunea moravurilor în țara asta e mare, grozavă, înfiorătoare și foarte de temut” și pentru asta ca inspector școlar dădu religiei o importanță deosebită, căci privea religia ca „neapărat trebuincioasă societății” fiind, spunea el „un lucru național”. — Maiorescu, care studiasse la Viena, la Nemți, ar fi dorit să vadă viața de familie și de societate de acolo introdusă și la noi. Isbuti să-și adune colegii într'o societate familiară — culturală, dar aceasta se disolvă curând, pentru că toți vedeau cu ochi răi pe ardeleanul acesta care vroia să îndrepteze lumea după capul lui.

Prin grija lui Maiorescu județul Dolj numără la 1838 două mii două sute de școlari, iar Craiova șase sute. Pentru ra-

¹⁾ Bănescu și V. Mihailescu: I. Maiorescu pag. 15.

porturile dintre Principate și Ardeal e bine să amintim, că la 1838, tot prin grija lui Maiorescu „Gazeta Transilvaniei“ a lui Barițiu, avea în Craiova aproape cincizeci de abonați, pe când gazetele bucureștene „România„ a lui Aaron Florian și „Curierul“ lui Rădulescu nu aveau de cât cincisprezece. În „Gazeta Transilvaniei“ publică Barițiu o scrisoare a lui Maiorescu, prin care acesta critică stările din principate și în special critică pe acei cari susțineau în școală și în societate cultura franceză în dauna limbei și culturii românești. (În trecut amintim, că în Moldova se discută pe la 1838—39 dacă n'ar fi bine ca limba franceză să înlocuiască l. românească din școale, ceace făcu pe vornicul Sturza să strige plin de revoltă că „blestemul neamului din generație în generație va însoți pe cei ce vor să gonească limba națională din școală“. Din pricina pomenitei scrisori, câțiva profesori din București, între cari și Aaron Florian, pornesc o campanie contra lui Maiorescu și obțin destituirea și expulsarea acestuia, Maiorescu trecu atunci în Moldova, ca profesor la seminarul Veniamin, dar deși în Moldova erau profesori mai buni de cât în Muntenia, totuși, situația generală nu eră mai bună. Pentru aceasta la 1843, când fu „iertat“ și rechemat la postul său din Craiova, Maiorescu se reîntoarse bucuros. Dela aceasta neplăcută întâmplare Maiorescu e mai prudent și înțelege, că schimbarea școlii și a societății românești nu se va putea face de cât cu incetul, determinând curente noi și sănătoase.

Stăruind în primul loc să se introducă limbile clasice în școala secundară pentru că, zic: à el „studiul limbelor vechi dă tânărului mai bine și mai sigur, — de cât studiul limbelor nouă, — acea dezvoltare armonică a puterilor minții, acea maturitate și neatârănare a judecății, acea cultură solidă și sănătoasă, care face pe om, om pentru sine și pentru societate în toate împrejurările vieții“¹) În 1847 Maiorescu eră revizor școlar al Olteniei, îndeplinind în această provincie opera mare pe care în Muntenia o făcuse Gheorghe Lazăr. La mișcarea din 1848 ia parte ca revoluționar și trimis al guvernului provizoriu în străinătate. După potolirea revoluției, la 18 Octombrie 1848 „Eforia școlaelor“ dădu un ordin prin care destituie pe „profesorii transilvăneni“ pentru că, „în loc să se mărginească a predă școlarilor moralul și învățăturile trebuincioase, s'au abătut din datorii cu luare de parte la cauza revoluției întrebuițând propogandă“.² Intre destituiți erau: Laurian, A. Florian, Vasile Maiorescu, C. Leeca și Ion Maiorescu. Atunci Maiorescu se exilă la Viena, unde primise un post în justiție.

La 1856 el cercetă pe Români din Istria.

Anul 1857 rezervă lui Maiorescu o mare bucurie. El fu rechemat în țară, iar mai târziu, după 1859, numit director al eforiei și însărcinat de Cuza să reorganizeze învățământul.

Activitatea sa fu foarte rodnică. Numărul școlarilor în în-

¹ Banescu și Michailescu : I. Maiorescu

² Ibid.

treagă țara ajunse la cincizeci și opt de mii. El înființează la București două gimnazii și propune să se înființeze școale normale pe lângă episcopii, școale pentru fete, școale de meserii și specialități, propune înființarea facultății de litere și trimite tineri în străinătate, ca să se pregătească pentru profesorat la facultățile de medicină și teologie Vrednic de amintit e faptul că sub directoratul lui Maiorescu și prin mijlocirea sa biserica St. Nicolae și gimnaziul românesc din Brașov au obținut subvenții de la statul românesc. La 1861 Maiorescu demisionă din postul de director al eforiei, în urma intrigilor lui Heliade Rădulescu și până la 1863 duce o viață pe cât de retrasă pe atât de chinuită. La 1863 înființându-se „Școala superioară de litere“, sâmburele universității de azi, Odobescu oferă lui Maiorescu catedra de istorie. Dar în 1864, slăbit de o viață fugarnică, slăbit de o muncă în timpul căreia nu știuse ce înseamnă odihna, slăbit mai ales de nenumăratele lovituri ce i s'au dat, Maiorescu își primește dreptul la odihna veșnică, în luna August, ziua 24. În fața mormântului său, vorbind despre moștenirea pe care Maiorescu o lăsa neamului său. Papiu Ilarian zice: „Adevărata lui operă“ . . . eră averea de idei, avere de învățătură, de virtute, avere ce creștea toată ziua în el și va crește neîncetat în toți acei ce au ieșit de sub direcțiunea mâinilor sale. Astă avere mare o moștenesc azi treițări române în scrierile și faptele lui și ale elevilor lui, a generațiunei ce urmează, și asta este creditate cea mare și frumoasă ce a lăsat el patriei și națiunei sale.¹⁾

Timpul n'a sters întru nimic gloria lui Maiorescu, pentru că acei ce i-au cercetat viața, au sfârșit prin a-l iubi, pentru că — deși ridicat de jos, — din țărănime, el a întrupat toate „însușirile frumoase ale popoului român, de cinste, de corectitudine sufletească, de bunătate și loialitate, de muncă și de jertfă, de iubire și de iertare chiar pentru cei mai aprigi și neîmpăcați dușmani“.²⁾

Corespondența cu Barițiu luminează mult activitatea lui Maiorescu. El judecă cu asprime societatea românească, despre care zice că „e o mască fără creer“; — nu se împacă cu viața de familie din Principate, pentru că „nici un părinte nu-și crește pruncii în lege, pentru că nu o știe“ . . . „Lipsa creșterii de acasă, continuă el, — ar trebui s'o îplinească preotul, dar preoții sunt cei mai neînvățați. Ei nu știu să-și citească ecteniile . . .“ Deși în țară s'au întemeiat trei seminarii, n'au nici un profesor vrednic. Peste tot nu vede de cât moliciune, lux și lăcomie. Profesorii români sunt neconștiințioși și egoiști și trăiesc rău cu colegii ardeleni, pentru că aceștia au un caracter deosebit și vorbesc și scriu o limbă stricată. De la nemulțumiri ca acestea vom vedea mai apoi cum iau naștere o mulțime de conflicte între Ardeleni și cei din Principate.

Dimitrie Goga

¹ Banescu și Michailescu: I. Maiorescu pag. 95.

² Ibid pag. XVIII.

Din metclica Aritmeticeii.

VII.

Seria numerelor dela 11 la 20.

Adaugerea și scăderea.

Ajungând clasa întâia la oarecare siguranță în adaugerea și scăderea cu numerele dela 1 la 10 se ivește trebuința — mai ales în aritmetica aplicată — de-a trece peste bariera lui „zece”. Se pune acum întrebarea dacă e nevoie să introducem elevii cât mai curând în ciclul numerelor până la 100 sau să luăm cât mai temeinic numai ciclul până la 20.

După vechea Programă analitică din Ardeal, clasa întâia avea să se ocupe numai cu deprinderile aritmetice până la 20, rămânând rezervat anului al II-lea ciclul numerelor până la 100. După cea nouă, clasa I-a are numerele până la 100, în a doua fac deja cunoștință cu milioanele. Experiența, pe care am făcut-o cei din învățământul primar, dar și cei cari primim elevi la școala normală, ne dovedește, că trecerea prea grăbită, adecă facerea de prea puține exerciții, în ciclul numerelor până la 20, apoi încolo până la 100 produce o mare nesiguranță într'ale socotitului pentru mai târziu. Lucrul e explicabil nu numai pentrucă prin deprinderile numeroase în ciclul numerelor până la 20, apoi în cel până la 100 elevul a pus temelia sigură a întregii aritmetici, dar și pentrucă la partea cea mai mare a școalelor noastre primare, anul școlar e mai scurt decât prevede Regulamentul, afară de aceea partea cea mai mare a învățătorilor noștri au de lucru cu mai multe clase deodată. Să nu se zică, că aceasta îl silește să dea elevilor să facă singuri cât mai multe exerciții, căci îi lipsește timpul necesar pentru a controla, dacă le-au făcut bine.

Și la ciclul numerelor până la 20 se recomandă de-a urca și cobori în el mai întâiu adăogând și scăzând, înainte de-a trece la înmulțire, măsurare și împărțire.

Începutul se face cu exerciții de numărât. Numerele 11, 12, 13 . . . până la 20 se deprind la începutul și sfârșitul orei. Totul să se facă apoi în mod intuitiv, pentruca elevii să-și câștige idei cât mai clare despre noțiunea numerelor. Pentru aceasta se va întrebuișa fereastra cu zece ochiuri, desemnând o casă cu două astfel de ferestre, scara cu 20 de fuscei, o măsură de 20 centimetri, bani de carton.

Măsurătorul de 20 cm e un mijloc nou de intuiție. Li se va prezentă mai întâiu un metru întreg arătându-li-se cum se măsoară cu el. Apoi se va face, din hârtie mai groasă, bucăți de 20 cm pe cari se va trece, cu ajutorul băieților mai mari, împărțirea în douăzeci cm. Cu acest măsurător vor măsură cât

mai multe lucruri (abecedar, placă, caiet, deget etc.) Bine e, dacă învățătorul îi pune să *aprecieze* întâiu lungimea, apoi să constate dacă au nimerit. Bani de carton sunt de nou un bun mijloc de întuiție. Învățătorul va îndemna copiii să caute ei numere scrise, cari trec peste zece (în calendar, numere de case etc.).

Adaugerea și scăderea se va face întâiu numai cu numere dela 10 la 20, apoi cu numere sub 10 trecând în al doilea zece.

În *ce rând* au să urmeze deprinderile, se poate vedea din cele ce urmează:

$$\begin{array}{cccc}
 1, & 2+1= & 2, & 12+1= & 3, & 2-1= & 4, & 16-1= \\
 & 12+1= & & 18+1= & & 12-1= & & 13-1= \\
 & 7+1= & & 14+1= & & 4-1= & & 18-1= \\
 & 17+1= \text{ etc.} & & 16+1= \text{ etc.} & & 14-1= \text{ etc.} & & 20-1= \text{ etc.}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{cccc}
 5, & 2+2= & 6, & 11+2= & 7, & 3-2= & 8, & 14-2= \\
 & 12+2= & & 14+2= & & 13-2= & & 18-2= \\
 & 4+2= & & 17+2= & & 7-2= & & 15-2= \\
 & 14+2= \text{ etc.} & & 18+2= \text{ etc.} & & 17-2= & & 13-2= \text{ etc.}
 \end{array}$$

Și tot astfel exercițiile de adaugere și scădere cu 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Api se vor face exerciții de felul următor:

$$\begin{array}{cccc}
 1, & 10-1= & 2, & 20-5= & 3, & 12+3+4= & 10+? = 15 \\
 & 20-1= & & 20-7= & & 11+4+3= \text{ etc.} & 11+? = 15 \\
 & 10-2= & & 20-2= & & 18-4-3= & 14+? = 18 \text{ etc.} \\
 & 20-2= & & 20-8= & & 19-5-2= \text{ etc.} & 19-? = 16 \\
 & 10-3= & & 20-4= & & 12+6-5= \text{ etc.} & 20-? = 12 \\
 & 20-3= \text{ etc.} & & 20-3= \text{ etc.} & & 20-5+3= \text{ etc.} & 20-? = 16 \text{ etc.}
 \end{array}$$

V. L.

Art. 159 din noua lege școlară — este jignitor.

„Art. 59. Membrii corpului didactic primar și normalişti, cari nu sunt originari din județele de mai jos și cari vor merge să funcționeze în județele Bihor, Sălaj, Satu-Mare, Maramureș, Odorhei, Ciuc, Trei-Scaune, Murăș-Turda, Arieș, Hunedoara etc. . . și-și vor lua angajamentul, că vor servi cel puțin patru ani la școlălele din aceste județe, vor primi pentru tot timpul cât vor funcționa la aceste școlăle, un spor de leafă de 50 la sută, termenele de gradație li-se vor socoti din 4 în 4 ani, iar stagiul cerut de art. 118, 119, 120 pentru înaintări, li-se va reduce cu un an. Acestor învățători li-se va acorda o primă de deplasare egală cu de trei ori salarul lunar cu accesoriile etc. etc.“

Intercalarea acestui articol în noua lege școlară este o necesitate a timpului față cu greutățile și situația culturală din aceste județe.

Articolul este pe deplin justificat, fiind aceste județe în parte la periferie înăbușite de elemente străine, unde învățătorul trebuie să desvoadă o muncă mai grea, mai intensivă; iar restul acestor județe deși sunt în centrul țării, în aceste analfabetismul este de un procent izbitor, care situație și greutate tot pe umerii învățătorilor cad. Presupunem, și acest lucru așa trebuie să fie, că Ministerul Instrucțiunii în primul moment nici nu și-a dat seamă, că prin acest articol jignește adânc pe învățătorii originari din aceste județe.

Oare nu aceeași muncă o săvârșesc și unii și alții? Nu la acelaș jug sunt înhamați cu toții? Cu ce se justifică escluderea unora de sub beneficiile acestui articol? Cu aceea doară, că ei servind și în trecut în aceste județe au beneficiat de șicanele și greutățile timpurilor trecute, au gustat temnițele străinilor, pentru că au ținut treaz în sufletul poporului conștiința națională? Azi nu mai sunt buni, nu mai este lipsă de ei, pot merge și în locul lor să vină alții, aleși dintre mulți chemați. Ne jignește articolul, pentru că el este fățiș, brusc și izbitor în ce privește ameliorarea unora și alungarea dela sfărământurile de pe masă a celorlalți.

Ori vrea să ni se arate, că unii sunt dulci, iar ceilalți fii nelegitimi, ori-că, unii sunt vrednici muncitori, iar ceilalți leneși, cari nu merită aceeași plată și răsplată dreaptă și egală. Se justifică oare escluderea noastră prin aceea, că servind mai mulți ani în aceste județe ne-am acaparat averi și situația noastră materială este suportabilă?

Rău s'au înșelat făuritorii acestei legi, dacă cred aceasta, pentru că în starea socială de astăzi, dela cel mai mare până la cel mai mic, toată lumea poate face afaceri, toată lumea are și venite laterale, singur învățătorul a fost și este acela, care este silit a trăi din leafă și numai din leafă.

De prezent în toate județele mai sus amintite au fost numiți învățători și învățătoare aproape numai din vechiul regat. Nu facem nici un reproș, ba ne bucurăm de nouii tovarăși de muncă. Un lucru trebuie însă limpezit.

Tovarășii aceștia sunt toți oameni tineri, necăsătoriți, cari cad cu toții în beneficiile acestui articol ca: 50% plus de salariu, primă de deplasare, avantajul de gradație și înaintări, 10 hectare pământ și altele. Nu învidiem nici aceste favoruri, departe să fie dela noi și gândul de așa ceva, pentru că pe lângă toate acele abia le este asigurată existența.

Ne gândim însă la restul învățătorilor din aceste județe, cari sunt excluși dela beneficiile acestui articol. Acești învățători sunt aproape toți căsătoriți cu spuză de năcazuri și mizerii, cu familie grea, gârboviți de spate, subțiați la față de greutatea

muncii cinstită și purtarea eroică în tranșeele culturii și conștiinței naționale din trecut.

La acestia ne gândim noi . . .

Gândul nostru, ... meditănd asupra acestui articol ... sare departe . . . departe la București, acolo unde s'a făurit legea. Involuntar ne întrebăm, se poate, ca Dl. Ministru al Instrucțiunii să nu-și fi dat seama despre mahnirea adâncă, ce se produce în slabele piepturi a ostașilor săi veterani prin dispoziția acestui articol? Nu se poate!

Organizațiile noastră din aceste județe în proxima lor adunare să iee o hotărîre demnă cu privire la dispoziția jignitoare a acestui articol, ca el să fie general pentru toți învățătorii din județele stipulate. Acesta este adevărul și dreptatea, pentru că vr. dnic este lucrătorul de plata sa.

Nicolae Voina

inv. dir.

Muzica în școala primară.

Cine nu știe câtă înrăurire are muzica asupra sufletului omenesc? Cine n'a trăit în viața lui, clipe de extaz sub armonia onduloasă a muzicii? Tresare sufletul, când sunetele dulci lovesc în el, se scutură de tina grijilor de toate zilele și se înalță par'că în tendința lui spre frumosul etern. Dispare răul și compătimirea îl împodobește și-l îmlădie.

Muzica înveselește petrecerile, ușurează suferințele, înduioșează caracterele înăsprite, incurajază armatele . . .

Intr'un cor bine condus nu numai vocile se unesc într'o singură armonie, dar și sufletele de asemenea se împreună și se înrudesesc.

Cu drept cuvânt se poate spune că, nici una din artele mari nu stăpânește mai mult sufletul omului decât muzica.

Dece atunci nu ne-am folosi pe deplin de acest fapt binefăcător și în educația tinerelor noastre generații? Dece acum, când avem atâta nevoie de inimi iubitoare, de suflete curajoase, de sentimente patriotice, de oameni cum se cade, noi nu facem apel și la muzică? Dece în școala noastră primară n'am pune muzica în rândul obiectelor serioase? Zic școala primară, fiindcă numai clopotul școlii primare, ca și clopotul templului lui Cristos chiamă toată lumea la izvorul culturii, fără a-i cere ceva în schimb.

Dar se ivește întrebarea că, ce, nu este muzică în programa școlii primare?

Da, muzică în școala noastră primară este, dar numai în programă.

Muzica este alăturată la dexterități și foarte mulți învățători o privesc ca pe un obiect de pe planul al doilea. Muzica nu se privește serios nici de cei mari, nici de cei mici. De multe ori e considerată ca un fel de distracție și dacă este se bucură de ea, iar dacă nu-i, nu se mâhnesc. Nu se consideră nici merit aceluia, care face muzică în școală și nici scădere aceluia care nu face și din aceasta cauză muzica este neglijată în cele mai multe școli. Numai acolo, unde învățătorul dela natură este iubitor de muzică, acolo mai auzi cântări, pe unele locuri chiar muzică adevărată.

Și apoi să observați elevii în timpul lecției de muzică: câtă atenție strălucește în ochii lor! Liniștea se face cea mai perfectă, gestul cel mai mic al învățătorului se observă de toată clasa. Nici la una din lecții nu există așa mare disciplină, ca la lecția de muzică.

Copilul, când cântă uită de toate, își uită chiar jocul lui cel mai plăcut. El simte frumosul mai adânc ca omul mare și prin acest frumos se poate mai lesne cultivă sentimentele ce dorim. Cu ajutorul muzicii, a frumosului am putea plantă tocmai acele sentimente, cari nu reușim să le plantăm în sufletele gingașe prin alte mijloace recomandate de pedagogie. Iar ceea ce-i plantat odată cu „Nani, nani“ nu se mai distruge nici odată.

Prin urmare, muzica în cel mai serios mod trebuie să fie nedespărțită de sufletul copilului.

Dar aici se naște altă întrebare: un învățător, cât de mare amator de muzică ar fi, când vorbește cinci, șase oare la șasezeci de copii, când mai vorbește trei, patru oare la cursurile de adulți în fiecare zi mai este el în stare să mai cânte? Mai ales, având în vedere hrana lui de toate zilele, hrană care este destul de săracă, căci cunoaștem noi bine cu toții situația materială a învățătorului român.

S'ar mai spune că normaliștii sunt pregătiți pentru toate și se pot servi ușor de vioară în astfel de cazuri.

Se poate. Dar uităm că normaliștii sunt cei mai nevoi ași copii, iar prin școli nu se trimit câte o vioară gratis, pentruca învățătorul să se poată servi de ea. Unde mai pui, că muzica mai cere timp, de care învățătorul nu dispune.

Acelaș învățător, care conduce clasa, nici într'un caz nu poate să predea și muzica sau cântul și nici într'un caz nu i se poate considera o vină învățătorului, care nu predă muzica. Pentru muzică este necesar să fie un învățător special, care ar avea ora lui în fiecare zi. Atunci numai ar înflori muzica în școlile noastre și în colaborare cu știința ar uni sufletele generației tinere și le-ar împinge mai cu succes pe calea progresului.

Elena Dobroșinchi

Câteva cuvinte despre disciplină.

În sfârșit, a ajuns omenirea la ideea că fiecare e stăpân pe felul de viață ce-și va creia singur, neatingându-se însă de lucrul de orice natură a semenului său. Da! în teorie această idee pentru realizarea căreia mai întâi la 1789, sute de mii de Francezi au udat cu sângele lor pământul sfânt al patriei, în teorie ca multe altele, această idee stăpânește pe deplin asupra mulțimei. În practică însă o mulțime de alte idei, moștenire directă a vremurilor barbare îi ia locul, încât mulțimea cea mare, care de regulă poartă un vâl mai gros sau mai subțire asupra ochilor, se lasă înșelată în această privință. Cât ne privește pe noi, această piedecă e disciplina oarbă și rău înțeleasă.

Se știe, că disciplina cea mai severă se cere la armată, ba unii cred, că nici nu s'ar putea închipui o armată fără această disciplină oarbă. Libertatea de a crede aceasta, o are oricine, dar faptele istorice ne dovedesc, dacă nu contrar, cel puțin o abatere mai mare sau mai mică de la această credință devenită aproape obștească. Anume, se știe că soldații lui Napoleon știau atât de puțin ce-i frica de pedeapsă, acea anume urâtă a cărei urmare e înșasă disciplina oarbă. Da; acești soldați de model lumii întregi, pentru eroizmul dovedit în luptele cu Europa, care mereu voiasă pună Franței alte reguli decât acele pe cari însași și le creiașe; acești soldați nu stăteau împetriți atunci, când auziau comanda de dreptși și cu toate aceste armatele prusiene a căror faimă de disciplină uimise lumea întreagă; aceste armate au fost jucăria celor franceze. La aceste din urmă, această disciplină oarbă, eră aproape totul ce le îndemnă să pășească pe câmpul periculos al luptei și tocmai asta a fost cauza înfrângerii lor. Ceeace mână însă pe soldații francezi eră ceva mai mult decât această disciplină, urmare a fricei de pedeapsă; eră simțământul cald al onoarei și datoriei față de patrie și împărat, sădit cu multă dibăcie de marele geniu al lumii.

Și dacă la armată, unde se crede, că fără această disciplină oarbă nu se poate face nimic; dacă aici acest sentiment a fost în stare să facă din sutele de mii de soldați a lui Napoleon un întreg, care să se miște la un sem al împăratului, cu atât mai mult în școală și internate, sentimentul față de datoria de elev ar ajunge. Locul disciplinei oarbe l-ar putea ocupa cu ușurință sentimentul sădit cu dibăcie în sufletul copilului, de către un pedagog, care și-a înțales menirea pe deplin. Viitorul tinerelor odrasle a căror educație îi e incredințată, depinde în mare parte de dibăcia pedagogului. Dece, dacă acest sentiment e atât de important; dece pedagogii, (agenți ai pedagogiei, care în timpul din urmă face o gălăgie atât de mare despre înăntarea ei colosală), dece acești pedagogi nu mai lasă la o parte această disciplină oarbă? Sau scopul educației e de-a face pe cineva în

stare să se supună fără murmur ori cui? Dacă acesta e scopul educației din internate, eră cu mult mai bine, dacă acei elevi rămâneau fără această educație. Nu pedeapsa sau frica de pedeapsă trebuie să conducă faptele bietului internist închis între zidurile clădirii. Rolul pedagogului nu e acela să dea pedepse și să facă să tremure băeți în fața lui, pentru a-și îndeplini datoria de elevi; ci rolul lui atât de mare, e de a face pe băiat să și înțeleagă acea datorie, iar la pedeapsă să recurgă numai atunci, când sufletul fiind de piatră, această sămânță n'ar putea da rod. Dece un elev, care a ajuns să știe ce are de făcut ca om și ca școlar, să fie totuș supus unui regulament, ce-i numără toate mișcărilor ce are de făcut în fiecare moment?

Câte planuri, produs curat al sufletului tânăr, nu se sfarmă în fața acestui regulament vitreg și câte suflete, cari toată viața lor vor fi supuse modei ne'ndrăznind să producă nimic original, cresc sub aripile acestui aspru regulament! Câți robi nu se vor crește sub adăpostul acestui regulament, care spune că în fața celui mai mare nu ai nici când dreptate.

Un regulament făcut de oameni în vârstă cari, umblă mai mult serioși, numai potrivit nu poate fi pentru un băiat în care ferbe tine eța, care îl face neastâmpărat și sburdalnic.

A cere dela un băiat să facă ceea ce fac eu ca om în vârstă, ba încă a-l depărtă de ale lui ca prin asta să-l apropie de ale mele, e cea mai mare crimă, ce un pedagog ar săvârși-o asupra tinerelor adrasle ce-i sunt încredințate. Dacă un băiat ar fi făcut, ca să primească de bun tot ce unul mai mare i-ar spune, atunci dece ar avea lipsă de judecată? Dece natura l-a înzestrat și pe el cu acest dar, divin dacă n'ar avea voie să se folosească de el? Dece lucrul ce i la spus superiorul să nu-l judece mai întâi și după aceasta să-l primească? Dece acest drept să-i fie răpit tocmai copilului?

Motive hotărâtoare pentru aceasta nu cred să se găsească; faptele că disciplina oarbă poate fi înlocuită cu ceva mai bun. Când pedagogia cutoți slujitorii ei va pune în practică lucrarea, ce durere încă mare parte e numai în feorie, când aceasta se va face, se va putea vorbi de o adevărată înaintare.

Cât despre, noi ca viitori învățători, sau agenți ai pedagogiei, avem datoria să muncim din toate puterile pentru înfăptuirea acestu vis ca atunci în ziua cea mare să putem spune, c'am contribuit și noi cu o piatră la altarul sfânt.

Tătaru Ștefan cl. V.
Școala normală de băeți Cluj.

Examenele de capacitate ale învățătorilor.

La finele anului școlar 1923—24 s'a dat, întâia oră dela Unirea cea mare incoace, și la școala normală de învățători din Cluj examenul de capacitate după Regulamentul sancționat prin Înaltul Decret Regal No. 1805 dela 17 Iuliu 1915 și publicat în *Monitorul Oficial* No. 106 dela 11 August 1915.

Atât în vechiul Regat, cât și în Dacia superioară mai înainte examenul de capacitate, căruia la noi îi zicea *de evaluare*, se făcea întrebând candidații din *toate* materiile de învățământ, așa că pregătirea lor constă de fapt din o înmagazinare mecanică a tuturor cunoștințelor câștigate în cursul învățământului normal, iară, din cauza uriașei cantități a acestora, *judicata* asupra lor eră ca și exclusă. Examenul de capacitate eră deci de fapt un examen, care să dovedească puterea *memoriei*, nu a capacității candidaților. O schimbare a unei procedări greșite, chiar proaste, nu întimpină nicăiri atât a pedeci ca acolo, unde o birocrație refractară unor schimbări radicale hotărăște. Și la noi a trebuit timp îndelungat, ca să biruiască convingerea, că nu se poate judecă capacitatea unui candidat de învățător lăsându-l să dapene în mod mecanic cunoștințe înmagazinate numai în memorie și fără a fi asimilate și cu puterea inteligenței lor.

Însfârșit, în 1915 s'a făcut îndreptarea necesară. Credem, că și colegii cei bătrâni, dar mai ales candidații viitori ai învățământului e bine să cunoască dispozițiile principale privitoare la felul, cum are să se facă examenul de capacitate.

Din artic. 88 din Regul. Examenul de capacitate constă din

1. *Probe scrise*, cari sunt eliminatorii.*)
2. *Probe orale*.
3. Din *deseșnarea* unui obiect *uzual* după natură sau din memorie cu creta la tablă.

4. Din o lecțiune la școala de aplicație.

Probele scrise sunt în număr de *două*, și anume:

1. O probă de *Matematică*, consistând dintr'o problemă de Aritmetică și alta de Geometrie.

2. O probă de *Limba română*, consistând dintr'o compunere liberă asupra unei chestiuni alese de candidat din *cinci* subiecte, cari vor fi luate sau din Pedagogie, sau Istorie, sau Literatura română.

Din art. 89. Subiectele probelor scrise vor fi aceleași pentru toate școlile normale. Ele vor fi date de inspectorul general al învățământului normal și trimise sub plic sigilat și confidențial președintelui comisiei prin direcțiunea școlii respective.

*) Candidatul, care nu a obținut nota de trecere la una din probele scrise, nu mai e admis la examenul oral (e eliminat dela acesta).

Se vor acorda *două ore* pentru proba de Matematică și *trei ore* pentru cea de Limba română.

Aceste probe sunt eliminatorii și vor fi admiși la probele următoare numai candidații, cari vor obține la fiecare lucrare scrisă nota 7, sau vor avea media ambelor lucrări 7,50.

Din art. 90. Comisiunea de examen se compune din directorul școlii, profesorul de Pedagogie, unul din profesorii de Limba română, unul din cei de Matematică, unul din profesorii de Istorie, unul din profesorii de Științe, precum și un măiestru de desemn al școlii.

Din art. 92. Probele orale sunt în număr de două, anume

1. O *convorbire* asupra unui autor clasic de Pedagogie, de Istorie sau Literatură română, fixat de minister până la 20 Dec. a fiecărui an.

2. O *disertație* asupra unui subiect din acele, cari se tratează la cercurile culturale ale învățătorilor.

La proba de convorbire se adaugă și o *disciplină științifică*, care se va fixa de Minister și se va comunica școlilor tot până la 20 Dec. a fiecărui an

Convorbirea va ține câte 25 minute pentru fiecare candidat.

Din art. 94. După terminarea convorbirii, comisiunea fixează lista chestiunilor pentru *disertație*, care va cuprinde un număr îndoit de chestiuni față cu numărul candidaților.

Din art. 97. *Disertațiunea* ține 20 minute. Fiecare candidat are o oră pentru pregătire. Face un plan scris, pe care îl poate avea în mână la ținerea disertațiunii.

La *desemn* se acordă 15 minute.

Pentru *lecția practică* se acordă o oră timp de pregătire. Candidatul face planul lecției, pe care îl prezintă comisiunii.

Să vedem cum a decurs cel dintâi examen de capacitate după Regulamentul din 1915 la școala normală din Cluj.

Pentru *convorbire*, ministerul a fixat opul *Îndrumarea vieții*, de Fr. Förster (traducere).

Pentru proba de *Matematică* s'au fixat de minister următoarele două probleme:

La *Aritmetică*. Trei lucrători au primit împreună pentru o lucrare 614 lei. Cât se cuvine fiecăruia, știind că partea celui d'al doilea lucrător este egală cu $\frac{5}{6}$ din partea primului plus 8 lei, iar partea celui de-al treilea lucrător este egală cu $\frac{3}{4}$ din partea celui de-al doilea plus 10 lei?

La *Geometrie*. Se dă un triunghi echilateral înscris într'un cerc cu raza de 2 m. Se duce înălțimea BD și la 1 m de vârf se duce o paralelă cu baza AC care taie cercul în E și F . Dacă se învârtește figura în jurul înălțimii BD luată ca axă, să se afle diferența între suprafața născută din învârtirea arcu-

lui F în jurul axei $B D$ și suprafața născută din învârtirea $H C$ în jurul aceleiași axe.

După cum se vede, probele la Matematică sunt în afară de viața practică, în care are să între candidatul, căci nici chiar cea de Aritmetică, nu i-se va prezenta niciodată în forma aceasta.

Pentru probele scrise de *Limba română*:

1. Ideile și sentimentele, de care trebuie să fie însuflețit învățătorul de azi, dat fiind spiritul materialist al vremii și evenimentele politice din urmă.

2. Însemnătatea povestirii în predarea cunoștințelor de curs primar.

3. Să se analizeze din punct de vedere psihologic adevărul cuprins în maxima „Voește și vei putea”. — Întru cât se poate aplica în școală.

4. Să se desprindă sufletul țaranului nostru din poezia poporană română.

5. Opera culturală și politică a generației dela 1848.

Pentru *disertațiuni**) s'au dat următoarele: Industria casnică; — Albinele, folosul ce ni-l aduc; — Ziua eroilor; — Apărarea împotriva principalelor boale molipsitoare; — Cuvânt la serbarea de fine de an; — Îndemnuri pentru înființarea de tovărășii; — Cuvântare la serbarea pomilor și paserilor; — Gândacii de mătase ca mijloc de îmbogățire; — Fructele și conservarea lor; — Cuvântare la deschiderea unei biblioteci populare; — Cuvântare pentru păstrarea portului și a jocurilor naționale; — Combaterea alcoolismului.

La *Desemn* animale și obiecte uzuale

Din cele expuse rezultă, că examenul de capacitate, după Regulamentul din 1915 are în vedere mai ales viața practică, în care are să între viitorul învățător. Și e bine așa!

Victor Lazăr.

Revista noastră în viitor.

Fiind acesta ultimul număr al revistei noastre, în anul ce închiem, ținem de necesar să facem câteva constatări și să dăm lumii noastre dascălești și câteva lămuriri nu asupra rostului revistei noastre, ci asupra stărilor și perspectivelor ei de viață și existență în viitor.

Revista noastră nu peste mult intră în anul al VI-lea al existenței. Greutățile de editare și redactare au cerut eforturi mai mari ca de obicei, pentru că ea a trebuit să-și taie un drum nebătătorit, deoparte, iar pe de altă

*) Casa Școalelor a publicat două volume cuprinzând modele de *disertațiuni*. Publicarea acestora a fost îngrijită de Gh. Coșbuc.

parte a trebuit să se răsboiască cu nepăsarea și indiferența celor către cari se adresă. În momentele de mai multă însuflețire ale vieții noastre libere românești, doriții de a ne da sprijinul erau mai mulți. Astfel am avut vremuri, când revista eră tipărită în aproape 3000 exemplare. Termometrul a început încetinel să se scoboare sub două aspecte, unul cel al scărițării abonaților, și altul cel al plătirii în termen a acestor abonaamente. Proporția în aceste două feluri de manifestări — nu e nici ea fără oarecare interes. Dacă dela 3000 exemplare, câte trimeteam întru început, am scărițat azi la 2400 exemplare, apoi cei ce-și plătesc regulat abonamentul se scoboară la 8—900. —

Vor înțelege însă cu toții, colegii noștrii că nici nouă nu ne face o deosebită plăcere sistemul ce am practicat acum de câți-va ani, acela de a da în fiecare număr — cu litere grase — câte un comunicat al administrației . . . „din cauza nevoilor și a scumpetei articolelor de tipar, întâmpinăm greutăți pe care nu le putem satisface, de aceea rugăm pe toți iubiiții noștrii abonații! etc. etc., și cu atât mai puțin ne convine celalalt sistem de încassare, acela al amenințării cu proces. Ne mai voind să urmăm nici unul nici celalalt din aceste metode, care pun în lumină dureroasă o tagmă călăuzită de idealuri, cum este cea a misionarilor, noi ne-am hotărât și hotărârea vom veghea-o: vom trimite din 1925 încolo — Revista noastră exclusiv acelor cari plătesc cinstit și regulat și pe cari noi am început a-i cunoaște acum de 6 ani. — Nrul acestora, cum am mai spus se ridică la 8—900. Acestora le acordăm și un mic privilegiu, de a trimite abonamentul, care în anul 1925 va fi de 120 lei în două rate, una în Ianuarie și alta în luna Iunie.

Pe ceilalți îi lăsăm să ne creadă, că nu avem inimă, că nu suntem umani, că nu facem nimic, că nu ne împlinim datoria, că nu apărăm interesele dascălimii, că nu ne preocupăm de nevoile școlii și ale culturii poporului, și ce vor mai voi ei să creadă.

Pușinii buni — împreună pot face și ei câte ceva.

Redacția.

Cronica.

„Învățătorul“ urează de sf. Sărbători tuturor c.itorilor voe bună și petrecere frumoasă.

*

Bugetul Ministerului Instrucțiunii: Proiectul de buget al Ministerului Instrucțiunii pe anul 1925 se cifrează la suma de 2 miliarde 510 780.000 lei față de 1 miliard 844,904.650 lei, cât a fost bugetul anului 1924, adică cu un plus de 665,875.350 lei.

Sporul la învățământul primar.

Sporul la învățământul primar este de 53,115 395 lei, trecerea în buget pe anul întreg a 1600 posturi de învățători, cari în anul acesta au figurat numai pe o parte a anului. Sunt prevăzute 14 milioane pentru noi termene de gradație și gradație de merit, precum și înaintarea învățătorilor dela gradul al II la gradul I, 5 milioane lei pentru transport și sporul de 50 la sută pentru învățătorii trimiși în zona eteroglotă; 2 milioane lei fond pentru plata suplinitorilor învățătorilor în concediu de boală, 15 milioane lei pentru mărirea fondului pentru cursuri complementare de adulți și lucru manual și 5,100.000 lei sporul accesoriilor la salarii (scumpete, chirie, ajutor familiar).

La învățământul secundar.

S'a acordat pentru învățământul secundar un spor de 13.400.000 Lei. Acest plus se explică astfel: prin transformarea în gimnazii a 6 școli medii, luarea pentru stat a mai multor gimnazii și școli secundare, plătite până acum de comitetele școlare: înfiiș țarea de noi clase; pentru plata profesorilor francezi s. a.

Învățământul profesional.

La învățământul profesional plusul este de 23.400.000 lei.

Învățământul normal.

La învățământul normal s'a prevăzut un spor de 24.313.000 mai mult decât în anul trecut pentru nutremântul elevilor și al personalului școalelor normale.

Învățământul superior.

La învățământul superior se prevede un plus de 3,500 000 lei justificat astfel: gradații noi, salarele personalului căminului studentesc din Cluj etc. Fondul pentru cheltuețile institutelor de învățământ superior s'a mărit cu 8 milioane lei.

Suma destinată pentru căminurile studențești s'a majorat la 31 425.000 lei.

Bugetul casei școalelor s'a mărit cu 2 milionane lei, pentru acordare de împrumuturi comitetelor școlare, pentru construcții de localuri, pentru procurare de material didactic, pentru ajutorarea elevilor, cu cărți și îmbrăcăminte 2½ milioane.

Pentru administrarea centrală a ministerului și serviciilor periferice s'au prevăzut 42 milioane 468.670 lei.

Pentru personalul didactic și administrativ al învățământului de toate gradele s'au prevăzut 1.534.636.971 lei. În expunerea de motive a proiectului de buget Dl. ministru Angelescu arată că pentru complectarea nouilor construcții școlare vor trebui credite extraordinare ca și în trecut.

Cu acestea reale îmbunătățiri, învățământul nostru va realiza noi și însemnate progrese.

E. E.

*

Consiliul de administrație al Băncii Învățătorilor s. a. Cluj în ședința sa din 5 Dec. a. c. ocupându-se de cererile înaintate pentru ajutorul oferit de „Librăria Băncii“, din suma ce ia stat la dispoziție a împărțit pe toți cei ce au satisfăcut condițiile concursului.

*

Anul acesta Asociația noastră a îndurat câteva pierderi profunde simțite, prin trecerea la cele veșnice a unor colegi frunzași între învățători și înainte luptători pentru propășirea școlii și înălțarea învățătorului român. După moartea neuitatului Gh. Lipovan, R. Cristolovean, Bratu, etc. am rămas adânc mișcați, când ne-a sosit vestea morții harnicului și devotatului învățător director Gherasim Popa din comuna Cristian. Din necrologul de mai jos, ce ni s'a trimis din partea Revizoratului școlar al județului Brașov — fără a-i face vre-un comentariu — reesă pe deplin cine a fost Gherasim Popa, ca om, coleg și mai presus de toate ca învățător. Iată cum este parentat din partea autorității și colegilor săi cel ce odată a fost Gherasim Popa:

Cu profundă durere înștiințăm pe toți colegii, prietenii și cunoscuții, că vrednicul învățător și director al școlii primare din Cristian

D-1 GHERASIM POPA

președintele cercului cultural Bârsa de sus, președintele Asociației învățătorilor din județul Brașov, membru al comitetului școlar județean etc.

a încetat din viață Sâmbătă în 22 Noembrie 1924 la ora 23 după o scurtă boală necrutătoare de câteva zile, lăsând în jale adâncă școala pe care a servit-o cu deplină pricepere și un rar devotament timp de 25 ani, lăsând în cumplită durere și lipsă pe fiii săi orfani și de mamă, Ionel elev în cl. VIII și Gherasim elev în cl. VII de liceu

Născut la 15 August 1877 în comuna Mărgineni jud. Făgăraș, s'a stins în floarea vieții și în plină activitate școlară și extrașcolară.

Va fi înmormântat cu cinstea cuvenită Marți 25 Noemvrie ora 14 în cimitirul ortodox din comuna Cristian.

Triumf ceresc e moartea, când moare muncitorul,
Urmașilor din lume lăsând arat ogorul!
Brașov, 24 Noemvrie 1924.

Revizoratul școlar.

Necrolog. La 1 Decemvrie a. c. sa stins din viață în etate de 55 ani harnicul învățător de stat Ilie Moldovan în comuna Ogruțiu jud. Cojocna. Acest harnic învățător, care a muncit cu atata dragoste atât în școală cât și afară de școală, după o activitate neîntreruptă de 36 ani în comuna sa notată la 3 Decembrie a. c. a fost înmormântat de 4 preoți și învățătorii din plasa Hida. Sicriul a fost dus de 6 învățători, fiind încunjurat de micii școlari cu luminări în mână, poporul din comună și comunele vecine. Înainte de plecare a vorbit preotul Bochiș, iar din partea învățătorilor V. Nassa descriind viața și activitatea acestui inv., care n' a cunoscut aboseală în viață. A mai vorbit apoi preotul Corea luând rămas bun dela toți pretinii lui de muncă și cunoscuții. Îl deplânge văduva și orfanii precum și copiii de școală și oamenii din comună, cari se află azi fără preot și fără învățător. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată.

Iubite Col g! Nu neglija ach tarea abonamentului de 100 L. ci plătește acești bani, căci sprijinind re ista „Învățătorul“ ocrotești și aperi cele mai vitale interese învățătoarești. Nimeni nu ne poate ajuta decât noi înșine. Mântuirea prin noi înșine ;

Învățătorii atin și de diferite boale, precum și aceia cari din pricina etății înaintate au devenit incapabili serviciului, se vor prezenta în luna Ianuarie la inspectoratul regional respectiv, pentru a fi examinați de comisiunea medicală instituită conform prevederilor Art. 130 din legea asupra învățământului primar și normal. Se vor prezenta și acei cari au solicitat și obținut concedii mai mari decât trei luni, precum și acei îndatorați prin ordine speciale. Suntem îngrijați de soarta acestor colegi cât timp legea pensiunilor nu e votată.

Noul spor. *In fața nouilor sporuri, de care se vorbește, învățătorimea de sigur încă este plină de dorința de a ști, dacă ei îi revine ceva mai de dăi Doamne. Chestiunea distribuirii celor două miliarde, pentru funcționari publici, încă nu este pusă. Probabil se va face prin luna I nuarie 1925. Deținem însă din izvor competent informația, că din noul spor învățătorii vor beneficia în mod simțitor. O chee de distribuire încă nu s'a făcut. Totuși suntem în măsură să spunem, că un învățător va primi în plus încă a treia parte din tota ul ce ridică ustăzi. P. ex. Cel ce pri-*

mește azi la mână 3000 Lei, — din 1 Ianuarie 1924 va primi 4000 Lei.

*

Ministerul Instrucțiunii prin decizia No. 82739/1924 a transferat pe Dl. I. Lambrior inspector școlar la Cluj, cu delegația de-a inspecta școalele confesionale minoritare și particulare din regiunea a IV. școlară, în locul Dlui inspector Lazar Chirilă transferat la regiunea XIII. Iași.

*

Asociația corpului didactic primar din Bucovina își va ține adunarea generală extraordinară Duminecă în 28 Dec 1924 în Cernăuți în sala Armoniei cu un bogat program. Trimitem salutul nostru fraților din Bucovina, cari luptă cu atâta tărie pentru consolidarea organizației învățătoresți din Bucovina.

*

S'au trimis provocări tuturor acelor ce au rămas în urmă cu plata abonamentului. Se apropie finea anului și foarte mulți dintre abonații noștri nu au achitat nici restanțele de pe anul trecut. Ori aceste păgubește foarte mult revista. Cei ce caută să citească pe gratis o revistă, ce se întreține cu mari greutate de o învățătorime istovită de vitrejia sorții, n'au cinste românească nici cetățenească. Pentru aceștia avem deschisă calea justiției, căreia ne am adresat.

adm.

Cărți, reviste.

Magii, sau Colinde pentru stea aranjate.

Ceeace ne-a conservat naționalitatea dincoace de munți a fost religia, limba și datinile străbune.

Dintre toate sărbătorile, nici una nu-și are farmecul său în măsura în care o are Nașterea Mântuitorului.

Care din noi nu-și reamintește cu drag seara lui Moș Crăciun, când zgriburind de frig mergeam în cele risipite sate cu steaua să vestim nașterea divinului Isus.

Și bine este, ca luminătorii de azi ai neamului să conserve și consolideze în generațiile concrezute culturai lor, acele datini menite să ridice mult fastul serbării Nașteri divinului Mântuitor.

Dl Iuliu Vuia a avut fericita idee să aranjeze atât de frumos colindele pentru stea. Muzica a aranjat-o atât de armonios cunoscutul compozitor profesorul A. Seguens, după melodiile atât de plăcute ale învățătorului bănățean Antoniu Minișan.

Colindele sunt aranjate în poezie și într'o limbă curată și dulce.

Chiar și numai din tabloul persoanelor, cari sunt: Ingerul, păstorul, ostașul, Irod, cei 3 Magi și preotul își poate face ideile și cine despre alcătuirea atât de succesă a acestor colinde,

care sunt unicele la noi, care pe lângă aranjarea în poezie, cuprind și cântecele aranjate pe note în duet.

Colindele apărute în editura Cartea Românească din București, prețul 8 lei, se pot comanda prin toate librăriile din țară.

De dorit este, ca învățătorimea noastră să aranjeze steaua după modele corăspunzătoare, așa cum e și colecția dlui Iuliu Vuia.

Traian Țunea
profesor

*

Ministerul fiind informat că dirigenții și directorii de școli primare impun copiilor să ia revista „Dimineața Copiilor”, Vă aducem la cunoștință că se oprește cu desăvârșire această impunere.

*

În „Biblioteca școlară și a tinerimei „*Comoara*” îngrijită de dl Iosif Stanca au apărut broșurile :

De zi e mari, poezii potrivite pentru educația națională. Ed. II. Prețul 10 Lei.

„*Să declamăm!*” poezii potrivite pentru nobilitarea inimii. Prețul 20 Lei

Se află de vânzare la toate librăriile din țară. Se pot comanda, mai avantajos direct dela librăria editoare : *Adolf Hirsch, Deva*.

Posta Redacției și Administrației.

S. E. Butnard Archiud. Greșala s'a îndreptat.

I. M. Sânmihaiul de jos. Binevoii a reclamá cazul la of. postal.

D. Cozma Marghita. Vi s'a expedit No. 8-9, No. 7/1924 epuizat.

G. T. Monor. V'am sistat revista pentru neachitarea abon. pe 3 ani. Am reclamat numai datoria veche.

Valeriu St. Iozon Blaj. S'a primit cu mulțumită declarația Dvoastre prin care intrați, ca membru activ al „Fondului Gh. Lazar” începând cu an. 1925. Declarația s'a transpus presiului fondului.

Gh. Hălmaghiu Veneția. Sunteți în ordine cu abonamentul până cu finea a. c.

„*Jiul Cultural*” *Vulcan.* Colecția an. I și II. epuizate.

Niculae Ros te Valea bolvașnița. Revista vi s'a expedit regulat sub No. 119—59. Abon. nu l-am primit pe 2 ani. Din acest motiv v'am sistat'o.

G. Roman Ber nfa. Revista vi s'a expedit la Lăscăia. Cereți numerele ce vă lipsesc să vi le trimitem.

Școala prim. No. 3. Satulung V. Farcaș dir. Abon. achitat și pe 1925. Chitanța postei e act justificativ. Nu mai trimitem alte confirmări.

I. Stroia Laslaul rom. Restanță 100 Lei. Adresa modificată. Școala încă are restanță de 100 Lei pe 1924.

Traian Bretoiu Galtui. Suma de 50 Lei trimisă în Ian. 1924 s'a chitat în restanța pe an 1923, figurați cu rest pe 1924.

V. S. Detis. Restanța Lei 50 pe 1924.

Cercul Cultural al învățătorilor din Cluj și-a ținut a 3 a ședință ordinară în zilele trecute discutând cu viu interes problema cursului primar superior, E ceva nostim. Totalul bărbăților la școlile primare din Cluj este 13; femei învățătoare 35, afară de școalele pentru copii mici, unde sunt 8 conducătoare.

Abonamente achitate.

I. Belle dir. școl. Șiclău 100, Ilie Bunea Agnita 100, Clement Maxim 100, Laur. Ardelean Găbud 100, Ilie Tărchilă Tărtăria 100, Corpul învățătoresc Gura-râului 100, Cornel Nemeș Cristolțel 100, Sabin Ionette Bistra 100, Oct. Băcilă Nuci 100, Tecla Luculet Sebeșul-săsesc 100, Virgil Pop, Mina Hînta, Eugenia Moga Sâsciori câte 100, A. Lazar Cadar 100, Gh. Borcoman Ștena 150, I. Bodea Buza 100, Gh. Comes Râciu-Nima 100, Em. Bungărzan Lunca-Bradului 150, Andrei Székely Brezon 100, Elena Dragos Orlat 100, Ilie Georgescu Poiana 100, Soran Rozalia Gidani 125, Alexandru Pop Capnic 100, Gregoriu Bocutean Dumbrăvița 50, Direcțiunea Școalei primare Ghenciu 150, Leonte Taus Țanțari 150, Grigore Popescu inspector delegat Brașov 200, Laura E. Lazar Borgomureșeni 100, El. Gociman Brețcu 100, Victor Nodiș Costeni 100, Virgil Pop Gherla 50, Gavril Hodiș Fizeșul Gherlei 150, Societate de lectură Gh. Coșbuc școala norm. Deva 150, Amos Opriș Pătrângenii 100, Cornelia Muth Pișcolț 70, Simion Vornic Prisian 50, Nic. Voina Vaidei 100, Ion Moga Roma 200, Petru Nagy Lipoveni 100, Alex. Belbe Finteușel 100, I. Haiza Proștea-mare 100 I Laita director Pecica magh. 650, Nic. Fogăș Oșvarău 100, Vetty Cosma Săliște 100, Cornelia Pașca Lăpușul unguresc 100, Oros Gavril Cihoiu 50, Ambrosiu Tătar Sebeșul-săsesc 100, Samoil Sipoș Hățăgel 100, Ioan Petrișor Valcăul de jos 100, Trifon Luncă Ferendia 100, A. Vlăduțiu Mălâncrav 200, Primăria comunală Moldova nouă 100, Gh. Halmaghi Veneția de jos 150, Gavril Nagy Gidani 100, Școala prim. de stat Craiudorolț 100, Adela Russu Cluj 150, Vas. Man Bocreni 100, I. Vasile Hosman 100, Ioan Tatu Casolț 100, Ioan Boeriu Țicmandru 200, Valeriu Tufescu Bazna 100, Gh. Bucur Crihalma 100, I Oltean Laslea mare 150, Ana Fărcașiu Chiuza 100, Ion Istrate Nepos 150, Eugenia Bordan Ghiriș-Arieș 100, Petru Varlamoschi Sudurău 100, Iosif

Cristea Sighișoara 100, Școala primară de Stat Sânger 100, Elena Frâncu Mica 100, Aurelia Barițiu m, Dr. Rațiu Blaj 200, Petre Ugliș Gura Honțului 100, Ioan Cardoș Pomi 100, Gh. Gabor Voila 150, Ioan Ianciu Almaș 50, Ioan Știrban Vasile Părăiani și Lucreția Știrban Topârcea câte 100. Dșoara Lucreția Floca Rahău 100, Ioan Togan Sighișoara 100, Romul Vraciu Poiana 100, Ioan Iancu Motiu 200, Ana Gavrilescu Vlădeni 150, Ștefan Aruncutean Muerău 100, Simion Gude Ulciug 100, Direcțiunea Școalei primare de stat Mediașul aur 50 Ioan Pavellea Runi 100, Ion Barbul Pomi 125, Nicolae Stanciu Loimani 100, Török Francisc Panticeu 100, Aron Todea Balsa 100, Traian Pavel Balomir 100, Ana Muntean Diciosânmartin 100, Vasile Șuta Vetiş 100, Simion Lazar Cucerdea 150, Gheorghe Popoviciu Zagon 100, Izidor Șuteu Imper 100, Mihail Negruțiu Marcoș 200, Rafira Bosdocu Veștem 150, Ioan Ciulean Baia-Mare 150, Ștefan Bărbos Baia-Mare 125, Dumitru Fleșeriu Bruiu 100, Anton Letoiu Bozovici 100, Teodor Baciu Cudmeniș 200, Niculae Vlad Tătărești 200, Alexandru Sala Vașcău 80. Basiliu Baiu Bobâlna 100, Radu Priscu Brașov 100, Băgiu Nicodim Intorsătura Buzău 140, Corpul învățătoresc Săcădate 400, Emilian Mințiu Loz 100, Eliza Crișan Șebeșul-săsesc 100. Ilie Oltean, I. Turcan, Elisa Crișan câte 100, Rădulescu Ludoșul-mare 50, Petru Apolzan și Aneta Pavel Săliște câte 100, Niculae Muntean și Ioan Voinica Poiana câte 100, Gheorghe Pribac Cheșinț 150, Gheorghe Ghișe Poiana 100, Vasile Mihălean Țentea 100, Elisabeta Sendrea Cămpeni 100, Oct. Brânza Hășmaș 150, Gh. Narița Cămpeni 50, Ioan Ferde Hărăstes 100, Teodor Pânăzanu Sâncel 100, Ioan Dumitrescu inv. preot Hălmeag 100, Varga Eremie Cincșor 100, abon. 120 l. taxa de membru la fondul Gh. Lazăr, Valer Platon Lăscua 100, Gregoriu Drăgan Mocod 100, Petru Opincar Sebeșul-săsesc 100 L., Amalia Fărcaș Sezarm 100 L., Ilie Ciocean Tușa 100 Lei.

Concurs.

La Banca Învățătorilor S. A. Cluj se caută

1 funcționar cu practică, la Centrală în Cluj

1 " " la Sucursala din Șărmașul-Mare

1 librar — conducător la librăria Băncii din Cluj.

Doritorii de a ocupa unul din posturile amintite își vor înainta ofertele lor dimpreună cu indicațiunea pretenziunii de salariu, până la 5 Ianuarie 1925.

Posturile sunt de a se ocupa imediat.

Consiliul de Administrație

Sumarul anului al V-lea.

— Cifra romană arată numărul, cea arabă pagina. —

I. Articole de interes general.

- Almăștanu G.*: Ceece trebuie să constatăm odată. I/16.
— Tot înainte! III/21.
Bochiș Gavril: Însemnătatea școalelor de ucenici. III/23. X/7.
Învățăt. parlam.: Expunere de motive pentru salarizarea corpului didactic. II/25.
Lazăr Victor: Părți alese din Istoria poporului român. Ideia unității naționale. I/6
— Iarăși chestiunea pensionării. IV—V/13.
Vlaicu V.: Dascăli noștri și asigurările. II/18.
Zoțiu P.: Regulele ortografice române. I/24.

II. Articole de Psihologie, Pedagogie, Metodică și Didactică, Programe analitice, Admin. școlară, Istoria Pedag., Igienă.

- Apostol Dr. O.*: Scrisoare către învățători. II/3. IV—V/12.
Ciura Al.: Școala cea nouă. II/1.
Dobroșinschi E.: Muzica în școala primară. X/18.
Domide A.: Statistica școlii noastre. I/12.
Eremie E.: Misiunea învățătorilor. II/26. Library Cluj
— Crăciunul. X/1.
Florian Tr.: Frânturi de idei (Desemnul și modelajul). IV—V/20.
Goga D.: Școala ardeleană în Muntenia și Moldova. III/13.
IV—V/7. VIII—IX/2. X/9.
Hancu D.: Ioan Maiorescu. VIII—IX/9.
Iencica C.: Religia în școala primară. II/24.
— Coloniile școlare. IV/V/15.
Lazăr Victor: Din Metodica Aritmeticei. I/19. II/20. III/9. IV—
V/18 VIII—IX/17. X/15.
— Christos și pilda lui educativă. II/5.
— O statistică a școalelor din Transilvania. II/25.
— Învățământul primar în Rusia. VIII—IX/7.
— O chestiune de demnitate învățătorească. X/1.
— Examenle de capacitate ale învățătorilor. X/22.
Popa Gherasim: Controlul în învățământul primar. II/8.
Pora A.: Școli confesionale ori de stat? I/1.
Ugliș Petre și soții: De ce nu se obțin rezultate în școlile noastre?
IV—V/31.
Vasiliiu Laura: Câteva cuvinte asupra studiului Caligrafiei în
școala primară. IV—V/24.

III. Reforma școlară.

- Ghidionescu Vl.*: Critica reformei școlare. Metoda. II/15.
Lazăr Victor: Programa analitică în școala primară. III/29.

- Pora A.*: Examenul de definitivat III/27.
Șuteu Tr.: Reforma învățământului. Noul proiect de lege. III/1.
 — Confesii de anul nou. X/3.
Tătaru Ștefan: Câteva cuvinte despre disciplină. X/20.
Voina Nic.: Art. 159 din noua lege școlară este jienitor. X/16.

IV. Lecții practice.

- Eremie E.*: Alexandru cel Bun. Lecție de Istorie la cl. IV.
 I/22.

V. Diverse.

- Almașianu G.*: Fapt împlinit. VII—IX./20.
Boieriu Jac.: Dare de seamă despre „Căminul fetelor de învățători“ din Cluj. VI—VII/43.
Bura P.: Raportul cassierului „Fondului Gheorghe Lazăr“. VI—VII/33.
Cocișiu Toma: † Liciniu Simu.
Eremie E.: Raport despre administrația revistei „Învățătorul“. VI—VII/24.
Pora A.: † Gheorghe Lipovan. III/8.
 — „Casa învățătorilor“ în anul școlar 1923—24. VI—VII/38.
 — Consolidarea noastră. VIII—IX/15.
Redacția: Desvelirea monumentului lui Gheorghe Lazăr la Cluj. VI—VII/1.
 — Congresul dela Oradea. VIII—IX/1.
 — Desideratele Congresului învățătoresc. VIII—IX/5.
 — Revista noastră în viitor. X/24.
Șuteu Tr.: Necrologul unui om viu. IV—V/1.
 — Raportul general al Comitetului Central al Asociației. VI—VII/11.
Dr. Vilt: Casa învățătorilor din Cluj și d-l Onisifor Ghibu. IV—V/27.
 — Raportul Comitetului „Fondului Gheorghe Lazăr“. VI—VI/27.

VI. Cronică, Însemnări mărunte, Oficiale.

În toate numerele.

VII. Bibliografie.

II/31, IV—V/38. VIII—IX/26. X/29.

Comitetul de redacție:

REDACTOR:	SECRETAR:
ANDREI PORA	GAVRIL ALMĂȘIAN
ADMINISTRATOR:	
EM. EREMIE	
MEMBRII:	
GAVRIL BOCHIȘ	CONST. IENCICA
IACOB BOIERIU	VICTOR LAZĂR
ANTON DOMIDE	TRAIAN ȘUTEU

Cuprinsul:

Crăciunul	Em. Eremie
Confesii de anul nou	Traian Șuteu
O chestiune de demnitate învățătoarească	v.
Insemnătatea școalelor de ucenici	Gavril Bochiș
Școala ardeleană în Muntenia și în Moldova	D. Goga
Din metodică Aritmetice	V. L.
Art. 159 din noua lege școlară — este jignitor	Nicolae Voina
Muzica în școala primară	E. Dobroșinschi
Câteva cuvinte despre disciplină	Tătaru Ștefan
Examenle de capacitate ale învățătorilor	Victor Lazăr
Revista noastră în viitor	Redacția
Cronică. — Cărți, Reviste. — Posta Redacției și Administrației —	
Abonamente achitate. — Sumarul anului al V-lea. — Anunț.	

Abonamentul anual . . . 100 Lei	Apare lunar
Un număr 10 „	cu excepția lunilor de vacanță

Redacționale:

Manuscrisele și schimbul sunt a se trimite la adresa „Casa Învățătorilor“ Cluj.

*

Manuscrisele nepublicabile nu se înapoiază.

*

Autorii, cari voiesc să li se anunțe apariția publicațiilor, sunt rugați a trimite câte un exemplar.

*

On. abonați sunt rugați a ne comunica adresa exactă și completă pe verso cuponului dela mandatul postal, împreună cu numărul de expediție de pe adresă.

*

Abonamentul începe dela No. 1 și se face numai pe un an, plătindu-se înainte.